

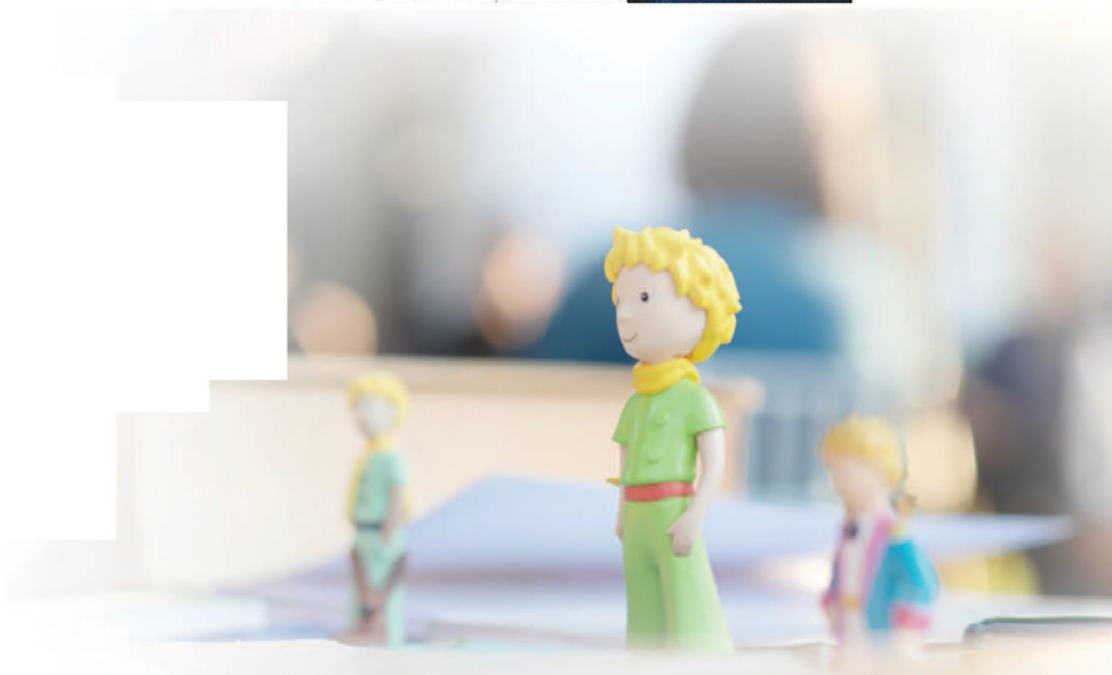
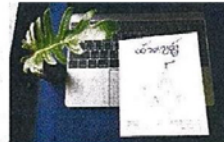
ข่าวจากหนังสือพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรสาร 0-2259-6172

ข่าวจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 12 เดือนมีนาคม พ.ศ.2562 หน้า 1 มูลค่าข่าว 1,476,792.-

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ข้ามพรมแดนภาษา
'เจ้าชายน้อยปกากะญอ'
จุดประกาย > 1

กว่า 300 ภาษา
ที่ถูกแปลทั่วโลก
ถึงคราวภาษาถิ่น อย่าง
ล้านนา และภาษาปกากะญอ
จะปรากฏบนวรรณกรรม
ชื่อดัง 'เจ้าชายน้อย'
(Le Petit Prince) ของ
องตวน เดอ แซง-เต็กซูเปรี
(Antoine de Saint-
Exupéry)

• ปริญญา ชวนสนุน
กรุงเทพธุรกิจ

ข้ามพรมแดนภาษา 'เจ้าชายน้อยปกากะญอ'

นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1943 วรรณกรรม
เยาวชนที่ไม่ได้เป็นแค่หนังสือ
สำหรับเด็กเล่มนี้เดินทางไปแล้ว
ทั่วโลก ไม่ใช่แค่ความบันเทิงจากรสชาติ
วรรณศิลป์ ยังมีแนวคิดที่แต่ละคนอ่านจะ
ได้รับแตกต่างกัน แม้คนเดียวก็พบว่า
อ่านต่างช่วงวัย สิ่งที่ได้ก็ไม่เหมือนเดิม
นี่เป็นคุณสมบัติที่ไม่ได้มีในวรรณกรรม
ทุกเรื่อง...แต่เจ้าชายน้อยทำได้
แปลมาแล้วหลายร้อยภาษา
หมายความว่ามีคนจำนวนมหาศาลได้รับ
โอกาสเข้าถึงวรรณกรรมเรื่องนี้ แต่เท่าที่

ผ่านภาษาถิ่นในประเทศไทยยังไม่เคย
ได้รับโอกาสแบบนั้น จนกระทั่งนักเขียน
นักเดินทางอย่าง สุพจน์ โล่ห์คุณสมบัติ
กับนักเขียนอิสระ บุษกร พิชยาพิสัย
ร่วมกันคิดโครงการทำหนังสือ เจ้าชาย
น้อย ภาษาถิ่น โดยมีภาษาล้านนา กับ
ภาษาปกากะญอเป็นจุดเริ่มต้น

ภาษาถิ่นไทยหมายเลข B612

"โดยส่วนตัวผมค่อนข้างมีอะไร
สัมพันธ์กับเจ้าชายน้อยในหลายมิติ
แรกเลยเรารู้จักเจ้าชายน้อยจากการเรียน
วิชาภาษาฝรั่งเศส ซึ่งตอนนั้นก็เป็น

เด็กนักเรียนทั่วไป อ่านไปไม่ได้เข้าใจ
ปรัชญาสักเท่าไร แต่ก็รู้ว่าเป็นเรื่องที่
น่ารัก เข้าใจง่าย ต่อมาพอทำงานด้าน
สายการบิน ได้เดินทาง กระทั่งออก
จากงานแล้วเป็นนักเดินทางเต็มตัว
ได้พบว่าเจ้าชายน้อยมีฉบับภาษาแปล
เยอะมาก และผมถือว่าเจ้าชายน้อยก็เป็น
นักเดินทางคนหนึ่ง แม้แต่ผู้เขียนก็เป็น
นักเดินทางคือนักบินส่งพัสดุภัณฑ์
เรารู้สึกว่าการเดินทางมันเปิดโลกทัศน์
จำได้ว่าครั้งแรกที่คิดจะสะสมเจ้าชายน้อย
อย่างจริงจังคือที่หลวงพระบาง เจอ
หนังสือชื่อ ‘ท้าวน้อย’ คือเจ้าชายน้อย
ฉบับภาษาลาว รู้สึกมันมีเสน่ห์จังเลย
จึงคิดว่าต่อไปถ้าเดินทางไปไหนเราจะ
ซื้อเจ้าชายน้อยเก็บไว้”

ความคลั่งไคล้จนกลายเป็นนักสะสม
หนังสือเจ้าชายน้อยทำให้ **สุพจน์** โคจรไป
พบกับ **ฌอง-มาร์ค พร็อบสต์** ผู้ก่อตั้ง
มูลนิธิฌอง-มาร์ค พร็อบสต์ เพื่อ
เจ้าชายน้อย (Fondation Jean-Marc
Probst pour le Petit Prince) แล้วจับ
บทสนทนาครั้งนั้นด้วยการตกลงทำ
หนังสือเจ้าชายน้อยฉบับภาษาถิ่นล้านนา
และภาษาปกากะญอ โดยมูลนิธิ
เป็นผู้สนับสนุนเงินทุนในการจัดพิมพ์
“เราเริ่มจากภาษาถิ่นล้านนาเป็นภาษา
แรก เพราะเห็นว่าเป็นภาษาที่มีอักขระวิธี
ชัดเจนสวยงาม และได้ชื่อว่าเป็นภาษาที่
กำลังจะตาย ไม่ค่อยมีคนใช้ ส่วนมากจะ
ถูกใช้เป็นภาษาธรรม คือใช้ทางศาสนา
มากกว่า”

บุษกรในฐานะผู้ประสานงานจึง
ติดต่อให้ **ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิลักษณ์
ศรีป่าขาง** ผู้เชี่ยวชาญด้านล้านนาคดี
และ **ดร.ดิเรก อินจันทร์** นักวิชาการ
ศึกษา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มารับ
หน้าที่ผู้ปริวรรตฉบับภาษาถิ่นล้านนา
เมื่อฉบับล้านนาเสร็จสมบูรณ์จึงได้
ส่งไปให้มูลนิธิ แล้วได้รับการเผยแพร่
ต่อ ปราบกฏาผลตอบรับดีเกินคาด
เกิดคำถามในหมู่นักสะสมหนังสือ
เจ้าชายน้อยว่า “ภาษาถิ่นล้านนาคืออะไร?”
นี่จึงไม่ใช่แค่การแปลหนังสือหนึ่งเล่ม
แต่คือการจุดประกายให้คนสนใจภาษา
ถิ่นไทยที่เจียนจะหมดลมหายใจ

“วัตถุประสงค์ของมูลนิธิ ที่
สนับสนุนการแปลและจัดพิมพ์หนังสือ
เจ้าชายน้อยภาษาต่างประเทศ เพื่อนำไป
แจกให้เด็กและสถานศึกษาโดยไม่คิด
สตางค์ เราจึงคิดว่าการแปลนี้ไม่ใช่แค่
ทำให้นักเรียนในโรงเรียนที่เราไปแจก
ได้รู้จักเจ้าชายน้อยเท่านั้น มันกลายเป็น
ทำให้ต่างชาติทั่วโลกรู้จักภาษาถิ่นของเรา
ด้วย” สุพจน์กล่าว

เมื่อกวาดสายตามอง เขาเห็นภาษา
ถิ่นมากมาย และภาษาปกากะญอก็
เข้าตา เนื่องจากว่าชาวปกากะญอมัก
จะมีบทบาทสำคัญทางสังคม ไม่ว่าจะ
การต่อสู้ปกป้องสิทธิ มีปราชญ์ชาวบ้าน
มากมาย บวกกับปกากะญอมีตัวอักษร
ที่สวยงาม

สำหรับฉบับภาษาปกากะญอได้
พะตือจอนิ โอโดเฮา ปราชญ์ชาว
ปกากะญอผู้ยิ่งใหญ่แห่งบ้านหนองเต่า
อำเภอแม่วง จังหวัดเชียงใหม่ เป็น
ผู้แปล และ **ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.สุวิธาน พัฒนาไพรวัลย์** รองคณบดี
ฝ่ายเครือข่ายชุมชน วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็น
บรรณาธิการฉบับปกากะญอ

บุษกรบอกว่า ที่เลือกภาษา
ปกากะญอเป็นกลุ่มชาติพันธุ์แรกเพราะ
ในห้วงเวลาที่ผ่านมา เป็นกลุ่มที่มีบทบาท
ทางสังคมทางด้านต่างๆ ค่อนข้างชัด และ
คิดว่าคนที่จะมาแปลไม่จำเป็นต้องเป็น
ปกากะญอที่เป็นคนที่อ่านและเขียน
ภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่วแต่เลือก

คนที่มีความถนัดทางความคิดต่อสาธารณะ
อย่างต่อเนื่องและเป็นที่รักนับถือของ
ชาวปกากะญอ ในที่สุดจึงเป็น
พ่อหลวงจอนิ (พะตือจอนิ)

“แน่นอนเราต้องมีความยุ่งยาก
เพราะพ่อหลวงจอนิไม่สามารถอ่าน
ภาษาไทยได้อย่างแตกฉาน แต่เรารู้ว่า
พ่อหลวงจอนิเป็นนักเล่าเรื่อง และสื่อสาร
ถึงปรัชญาของการดำรงชีวิตได้อย่างปราด
เปรื่องเสมอ พ่อหลวงเป็นคนที่เหมาะ
ที่สุดสำหรับการถ่ายทอดวรรณกรรม
เล่มนี้ ซึ่งเราก็ต้องหาวิธีที่จะงานให้
ราบรื่นและสำเร็จ ซึ่งคนที่จะเป็นผู้ช่วยที่
สำคัญ และใช้เวลากับพ่อหลวงได้
เป็นอย่างดีก็คือ แชะแว ลูกชายของ
พ่อหลวง เขาก็มีความสุขมากหลังจาก
อ่านวรรณกรรมที่เป็นภาษาไทยเล่มนี้
จบลง เขาได้มีส่วนอ่านออกเสียง
ทีละประโยคแล้วก็สื่อสารแต่ละประโยค
นั้นเป็นภาษาปกากะญอให้พ่อหลวงฟัง
จากนั้นพ่อหลวงก็ถ่ายทอดออกมา
เป็นภาษาปกากะญอตามความเข้าใจ
ในความหมายแต่ละประโยคแต่ละตอน”

ล้านนากับ ‘เจ้าชายน้อย’

คำว่า “โรยริน” น่าจะนิยามสถานะ
ของภาษาถิ่นล้านนาในปัจจุบันได้ดีที่สุด
กว่า ‘เจ้าชายน้อย ฉบับภาษาถิ่นล้านนา’
อาจเป็นเสมือนเครื่องกระตุ้นหัวใจ

ตอนได้รับโจทย์มาว่าจะมีเจ้าชายน้อย
เผยแพร่ในภาษาถิ่นต่างๆ **ผศ.วิลักษณ์
ศรีป่าขาง** ซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็น

ผู้ปริวรรต มองว่าถ้าจะให้เจ้าชายน้อย
อู่กำแพงได้จะต้องปรับให้ภาษาเป็น
สำนวนล้านนา ก่อน ติดตรงที่ภาษาล้านนา
ไม่ได้มีแบบเดียว ทั้งสำเนียงและคำศัพท์
บางคำของแต่ละจังหวัดก็แตกต่างกัน
ครั้งจะใช้ภาษาล้านนาเชียงใหม่ก็มีปัญหา
ว่าจะใช้สำนวนช่วงปีใด

“ค่อนข้างยากเหมือนกัน เพราะเมื่อ
ร้อยปีเป็นภาษาหนึ่ง พอสองร้อยปีก็เป็น
สำนวนหนึ่ง เราจึงต้องใช้การปริวรรต
คำว่าปริวรรตคือโอนจากภาษาไทยกลาง
ให้มาเป็นภาษาล้านนา หลักการปริวรรต
คือแปลจากภาษาล้านนาให้กลับไป

เหมือนภาษากลางได้โดยไม่ผิด แต่ก็มี
เงื่อนไขหนึ่งคือแต่ละสำนักปริวรรต
ไม่เหมือนกัน สุดท้ายผมจึงปรึกษา
ดร.ติเรก จนได้ข้อสรุปว่าจะปริวรรตตาม
สำนักเรียนเดิมคือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่”

เนื่องจากเจ้าชายน้อยไม่ใช่
วรรณกรรมแนวรัก โลภ โกรธ หลง
แต่มีนัยยะซ่อนอยู่มากมายเพื่อให้ตีความ
ผศ.วิลักษณ์ เล่าว่าตอนเด็กอ่านก็ได้
อย่างหนึ่ง พอโตมาก็ได้อีกอย่างหนึ่ง
แต่รวมๆ คือหนังสือที่วิเคราะห์มาก เข้ากับ
ทุกยุคสมัย เป็นหนังสือที่อ่านครั้งเดียว
ไม่พอ เพราะครั้งแรกอาจไม่ประทับใจ
ต้องอาศัยวุฒิภาวะ และความคิดอ่าน

“เราจะทำอะไรให้เยาวชนได้
สัมผัส ยิ่งในยุคที่เราสรุปว่าคนอ่าน
หนังสือน้อยลง” เป็นความท้าทายที่เขา
ตั้งใจให้เจ้าชายน้อยที่ตัวเองปริวรรต
ไปถึงจุดนั้น

“ผมอยากถ่ายทอดให้เจ้าชายน้อย
อู่กำแพงในยุคสมัยนี้ เราไม่ได้หวังผล
การอ่านอักษรล้านนาในคนรุ่นใหม่
พูดง่ายๆ มันก็เป็นลมหายใจที่โรยริน
ขนาดภาษาไทยที่อ่านง่ายก็โรยรินแล้ว
นี่จะโรยรินยกกำลังสอง แต่ก็อยากทำ

ตอนที่รู้ว่าจะมีฉบับล้านนาความคิด
แรกคือเราจะแปลตีใหม่ ถ้าแปลมันจะ
ง่ายแต่ต้องมีเวลาให้มัน ผมยกตัวอย่าง
รูปงูเหลือมกลืนช้างเข้าไป แต่คำว่า ‘กลืน’
จะใช้คำว่า ‘ลืน’ หรือคำว่า ‘ไคร’ ใช้คำว่า
‘ไผ่’ ถ้าปริวรรตก็เขียนด้วยอักขระล้านนา
ที่เป็น ‘ไคร’ ”

ตัวอย่างชัดที่สุดว่าการปริวรรตง่าย
กว่าการแปลคือคำว่า ‘เจ้าชายน้อย’

ถ้าปริวรรตจะเขียนว่า ‘เจ้าชายน้อย’
แต่ในภาษาล้านนา คำว่า ‘น้อย’ แปลว่า
คนที่เป็นแฉกแล้วลืกลออกมา แฉนนอนว่า
เจ้าชายน้อยไม่ใช่เจ้าชายที่เคยบวชแฉก
ผู้ปริวรรตบอกว่าต้องเขียนเป็น ‘น้อย’
ซึ่งแปลว่าน้อย

เหมือนจะยากแต่ความตั้งใจทำให้
ถูกต้องที่สุด ผศ.วิลักษณ์บอกว่าไม่ยาก
เพียงต้องใช้เวลา เพราะภาษาล้านนา
ปัจจุบันมีค่อนข้างมากที่ใช้ภาษาไทยกลาง
แต่ใส่สำเนียงล้านนา

ชาติพันธุ์บันทึก

ถึงจะมีหนังสือมากมายถูกแปล
เป็นภาษาปกากะญอ แต่ส่วนมากคือ
ตำรับตำราและหนังสือทางวิชาการ
เพราะสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์นี้พวกเขาถูก
เอารัดเอาเปรียบมาตลอด จึงต้องศึกษา
เรียนรู้ให้เท่าทัน อีกเล่มหนึ่งที่ถูกแปลมา
แล้วนานนับร้อยปีคือคัมภีร์ไบเบิล
แต่ที่ขึ้นชื่อว่าวรรณกรรมระดับโลก
เจ้าชายน้อยคือเรื่องแรก

ผศ.ดร.สุวิธาน พัฒนาไพโรจน์
บอกว่านี่จะเป็นการเปิดพื้นที่สำหรับ
คนที่เป็นแฟนคลับเจ้าชายน้อย ซึ่งจำนวน
ไม่น้อยคือนักสะสม เมื่อแปลเป็นภาษา
ปกากะญอจะถูกบันทึกและขึ้นทะเบียน
ที่มูลนิธิธิดา-มาร์ค พร็อพส์ เพื่อ
เจ้าชายน้อย ที่สวิตเซอร์แลนด์ จะมี
คนตามหาเจ้าชายน้อยฉบับนี้แน่นอน
ซึ่งการตามหาไม่ใช่แค่นั้น

“เขาไม่ได้ตามหาแค่หนังสือเล่มนี้
แต่เขาจะต้องรู้ที่มาของกลุ่มผู้ใช้ภาษานี้
ว่าเป็นใคร มาจากไหน นี่เป็นการเปิด
พื้นที่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้เราสู่เวที
สาธารณะ ไม่ใช่แค่ระดับประเทศแต่เป็น
ระดับนานาชาติที่คนจะทำความรู้จัก
ปกากะญอผ่านหนังสือเล่มนี้”

เรื่องอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์
ปกากะญอคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้เขา
ตัดสินใจรับหน้าที่บรรณาธิการ เพราะใน
แง่ภาษาศาสตร์ ทุกนาที่มีโอกาสที่ภาษา
แต่ละภาษาจะสูญหายไป โดยเฉพาะ
ภาษาเขียนจะหายไปง่ายกว่าภาษาพูด
คุณูปการของวรรณกรรมเรื่องนี้คือ
ช่วยบันทึกภาษาเขียนปกากะญอให้คง
อยู่สืบไป

นอกจากนี้การปรากฏบน

วรรณกรรมสุคตลาลิก จะทำให้ชาว
ปกากะญอภาคภูมิใจในภาษาของ
ตนเอง การเป็น ‘ผู้ถูกเลือก’ ย่อมดีกว่า
เป็น ‘ผู้ถูกลืมนิ่ง’ อย่างที่พวกเขาเป็น
มาตลอด

“ภาษาปกากะญอก็เหมือนภาษา
ที่ไม่ใช่ภาษาราชการ เป็นภาษาของ
ผู้ไร้อำนาจ ภาษาที่ไม่ใช่ส่วนกลางอำนาจ
ไม่ใช่ภาษาของผู้ปกครอง เพราะฉะนั้น
ย่อมเสี่ยงที่จะสูญหายไป แล้วภาษา
ปกากะญอก็ยังถูกแบ่งแยกเป็นหลาย
แบบจริงๆ เมื่อก่อนเรามีภาษาดั้งเดิม
ของเราชื่อว่า หลีซอแฉก หรือที่เรียกว่า
ตัวหนังสือไก่อี๋สมัยที่มีชนนารีเข้ามา
ด้วยความที่ต้องการแปลพระคัมภีร์
เป็นภาษาปกากะญอแต่อยากให้
เสร็จเร็วๆ วิธีการสมัยนั้นก็ต้องหาภาษา
ที่มีเครื่องพิมพ์ดีดอยู่แล้วมาประยุกต์เป็น

ภาษาปกากะญอ โดยไม่เอาหลีซอแฉก
ที่มีอยู่เดิมมาใช้

ปัจจุบันจึงมีสองเวอร์ชันคือ
โรมานซ์ อีกแบบคือประยุกต์จากภาษา
มอญกับเมียนมา ตัวหนังสือจะคล้ายๆ
กับมอญและเมียนมา แต่คนมอญอ่าน
ไม่ได้ คนเมียนมาอ่านไม่ออก แต่ใช้
พิมพ์ดีดตัวเดียวกัน นี่ก็ประมาณเกือบ
200 ปีแล้ว เพราะฉะนั้นคนที่เป็
นคาทอลิกจะใช้ตัวโรมานซ์ คนที่เป็น
โปรเตสแตนต์จะใช้ภาษาประยุกต์จาก
มอญ และเมียนมาที่คนปกากะญอ
เรียกว่า หลีวา หรือตัวหนังสือไก่อี๋
เพราะจะเป็นวงรีตั้งเหมือนไข่ไก่”

เส้นแบ่งของภาษาที่ทับทิมภาษา
ดั้งเดิมจนไม่มีที่ยืน เพราะยังไม่มีคนใช้
ก็ไม่มีโอกาสพัฒนาเป็นตัวพิมพ์ ภาษาแม่
ของปกากะญอจึงเจือจางอย่าง
น่าเสียดาย แม้แต่ตัวหนังสือที่ใช้ใน
เจ้าชายน้อยก็เป็นตัวหนังสือไก่อี๋
อย่างน้อยก็เป็นตัวหนังสือที่ชาว
ปกากะญออ่านได้มากที่สุดแล้ว

วิกฤตการณ์ทางภาษาปกากะญอ
นับว่าน่าเป็นห่วง อย่างที่ ผศ.ดร.สุวิธาน
ให้ข้อมูลว่า น่าจะมีคนเขียนตัวไก่อี๋
ได้ไม่เกิน 1,000 คนทั่วโลก ส่วนการอ่าน
ก็พอกันเพราะแทบจะไม่มีโรงเรียนใด
สอนอ่านภาษาปกากะญอแล้ว จะมี
เพียงอานิสสงส์จากการเข้าโบสถ์ และ

ยังเป็นการพูดปัจจุบันคนรุ่นใหม่พยายาม
พูดภาษาราชการให้ถนัดปาก คัพท์ยาก
หรือคำทางการของปกากะญอแทบจะ
ไม่ออกจากปากเด็กรุ่นใหม่

“เจ้าชายน้อยอาจไม่ถึงกับกวีวิฤติ
ภาษาปกากะญอ แต่พอจะกระตุ้น
เด็กรุ่นใหม่ได้ ผมคิดว่าชาวปกากะญอ
หลายคนเป็นแฟนเจ้าชายน้อย พอเขา
เห็นว่าเจ้าชายน้อยเองก็แปลเป็น
ภาษาปกากะญอ ผมคิดว่าจะทำให้
เด็กรุ่นใหม่ได้หันมาสนใจรากเหง้าของ
ตัวเองได้”

แม้จะเป็นวรรณกรรมที่ยิ่งกว่าแมส
เพราะโด่งดังทั่วโลก แต่ความเป็นภาษา
ถิ่นก็นับว่าเป็นหนังสือเฉพาะกลุ่ม กับ
คำสบประมาทที่ว่า “ทำเอาเท่” กับ
“ใครจะอ่าน” อาจบั่นทอนใครบางคน
แต่สำหรับสุพจน์กลับมองข้ามสิ่งเหล่านั้น
แล้วมองเพียงว่า

“ถ้าโครงการนี้ทำให้เด็กหันกลับมา
สนใจ และศึกษาภาษาถิ่นล้านนา หรือ
ภาษาปกากะญออย่างจริงจังเพียง
สักคนเดียว ถือว่าโครงการนี้บรรลุ
วัตถุประสงค์แล้ว”